

CELJSKA MOHORJEVA DRUŽBA

— Prva slovenska založba —

CELJE – LJUBLJANA

DRUŽINSKA PRATIKA 2020

Podatki o knjigi:

- Naslov: Družinska pratika 2020
- Urednica: Polona Mlakar
- Velikost: 100 mm x 140 mm
- Vezava: broširana
- Število strani: 224
- ISSN: 9 771408 428000
- Cena: 5,90 €
- Založnik: Celjska Mohorjeva družba
- Leto izdaje: 2019

Kontakt

Uredništvo

T 01 244 36 70

urednistvo@celjska-mohorjeva.si

Žepni koledar s koristnimi nasveti za vsakdanje življenje in z branjem za dušo in srce

Družinsko pratiko prebiramo sleherni dan, a ne le zaradi podatkov, ampak da na hitro preberemo kaj lepega za dušo in kaj koristnega za svoj vsakdanjik. Tudi za leto 2020 Družinska pratika prinaša raznovrstne podatke za posamezni dan v letu, uporabne nasvete, niz krajših sestavkov o pomembnih osebnostih in naravi ter črtice za odrasle in mladino, v zadnjem delu pa razvedrilni in ugankarski kotichek.

Prvi del pratike prinaša koledarske podatke za leto 2020. Splošnim informacijam sledi preglednica znamenj, seznam praznikov v Sloveniji in okoliških državah. V mesečnih koledarskih pregledih najdemo svetniške godove in praznike, lunine mene in celo napoved vremena. Za ta del je svetniške like izrisala akademska slikarka Anka Hribar Košmerl. Sledijo podrobnosti o Luninih menah in Herschlov vremenski ključ, podatki o vidnosti planetov in mrkih. Ob koncu tega dela najde bralec še t. i. stoletni koledar.

Seveda pa *Pratika za leto 2020* prinaša tudi kar obsežni bralni del. Vsebuje članke, razvrščene v poglavja *Korenine*, *Lepa beseda*, *Pomagajmo si*, *Nasveti*, *Otroški kotichek* in *Razvedrilo*.

Tokrat se v rubriki *Korenine* spominjamo več znanih osebnosti iz preteklosti: Cankarjevega sodobnika, pesnika Silvina Sardenka in uglednega ljubljanskega škofa Jožefa Kvasa. Beležimo 500-letnico rojstva prvega slovenskega slovničarja Adama Bohoriča ter 100-letnico rojstva enega najbolj priljubljenih božjih namestnikov na Zemlji – sv. Janeza Pavla II. O temeljnih vrednotah bomo tudi tokrat lahko prebrali več prispevkov in spoznali, kako se le-te (ne) spreminjajo skozi čas. Poučni sestavki bodo bralca seznanili s Fleischmannovim rebrincem, rastlino,

ki je na pragu izumrtja, a ima celo svojo poštno znamko in lastno »učno pot«; izvedeli bomo veliko o znameniti avtohtoni slovenski živali vrsti – človeški ribici; v živo iz fotografove preže bomo spremljali družino štokelj ter izvedeli marsikaj, kar vedo le poznavalci o priljubljeni rastlini – forsitiji, ki spomladi ožarja žive meje naših vrtov. Tokrat v rubriki *Nasveti* objavljamo prvi del skrbno zbranih in sistematično podanih nasvetov o čiščenju in pospravljanju stanovanja ali hiše; našli bomo pa tudi odličen recept za pecivo povsem brez glutena! Bogat leposlovni kotiček s pesmimi in črticami uveljavljenih avtorjev bomo gotovo prebrali na dah. Otroci se bodo nasmejali ob zabavni pesmici o polžji dirki, tokratne zgodbe (kot je npr. *Junak brez dude*) pa jim bodo lahko v poduk ter v spodbudo. Oči si bodo napasli ob barvitih in toplih ilustracijah, ki spremljajo besedila za otroke. Ugankarje v razvedrilnem kotičku pa čaka že tradicionalna knjižna nagrada ob žrebu - vabljeni k branju in sodelovanju!

Odlomki:

Vladar leta 2020 – Luna

Luna je Zemljin naravni satelit, Zemljo obkroži v 27 dneh (siderični mesec). Njena oddaljenost od Zemlje je 384 tisoč km, njen premer 3476 km. Težnost na Luni znaša 1/6 težnosti na Zemlji. Luna kaže Zemlji vedno isto stran, je brez atmosfere in vode. Enolično, s prahom pokrito kamnito površje ima nešteto kraterjev s premerom do

200 km in višino do 8 km. Luna prejema svetlobo od Sonca, zaradi tega jo vidimo v različnih menah (mlaj – Luna med Zemljo in Soncem; ščip – Zemlja med Luno in Soncem). Kadar gre ščip skozi Zemljin senco, nastane delni ali popolni Lunin mrk.

Prvo vesoljsko plovilo je poletelo proti Luni leta 1959, istega leta smo dobili prve posnetke njene nevidne strani; leta 1966 je prišlo do prvega pristanka na Luni (brez posadke); leta 1968 je poletela prva vesoljska ladja s posadko, nato pa je 26. julija 1969 na Luno tla stopil prvi človek Neil Armstrong.

Lunino leto v stoletni pratiki

Luna je vsehne barve, neenako debela, lepša ponoči, je ženski planet ter mati rose in dajalka mokrote. Mrzla je in vlažna, pa vendar nekoliko topla. Dela nemirne in delavne ljudi, preproste kraljice, ki radi potujejo, nemirno živijo; pomeni kraljico, mater, vdove, zakon-

ske žene, navadno ljudstvo in tiste, ki se neprestano gibajo, ter vse, kar ima veliko mokrote, to so morje, vodni tokovi ipd.

Lunino leto je na splošno bolj mokro kot suho, tudi bolj mrzlo kot toplo, čeravno je poletje vroče, večkrat pa hladno.

Pomlad je zelo mokra, zraven pa topla, vendar pomešana z zmrzaljo. Ves marec je mrzel. April je obdarjen od začetka pa tja do 14. z obilnim deževjem, saj dežuje ob lepih, toplih dnevih po dvakrat ali trikrat. Potem je nekaj dni neugodno in mrzlo, pa spet lepo, proti koncu pa pada samo dež. Pomni! Če je ob tem času malo dežja, ga je junija in julija toliko več. Maj je do približno 16. na moč lep in hudo vroč, z nekaj dežja, potem pride hud mrz s točo, slano in ledom nekako do 25. Nato spet mrzlo deževje. Junij je zelo lep, včasih pa precej deževen.

Poletje je včasih hudo vroče, toda pozno in kratko, večkrat je hladno, šele po Jerneju (24. 8.) mokro in mrzlo. Tak je sprva tudi september, toda od 7. do 14. pritiskata slana in zmrzal; ostanek je zdaj moker zdaj lep in tople. Pomni! Če je bilo v zadnjem Venerinem letu, ki je dve leti pred Luninim, poletje suho, potem je vse to leto mokro in do konca avgusta vsak dan dežuje; če pa je bilo ono mokro, je to leto 6 ali 7 tednov lepo, posebno če je bil spomladi sončni mrk.

Jesen je hladna, sprva mokra in nestanovitna, po 14. oktobru pa zelo mrzla; zmeraj zmrzuje, vmes pa je sneg in kaj dežja. November se začne z močnim deževjem, potem zmrzuje; sredi meseca napoči mlačno vreme, proti koncu pa pritisne prava zima.

Zgodilo se je ta mesec

V preteklosti se je zgodilo veliko pomembnega in zanimivega, zato je tudi leto 2020 polno različnih obletnic. Za vsak mesec smo izbrali eno. O nekaterih se bo veliko govorilo, druge bodo šle skoraj neopazno mimo nas.

Januar

Slovenski tekmovalci in tekmovalke so do konca sezone 2018/19 v svetovnem pokalu v alpskem smučanju dosegli 83 zmag. Fantje so na najvišji stopnički stali 25-krat, dekleta pa 58-krat. Prvo slovensko zmago na tekmah za svetovni pokal je 20. januarja 1980 dosegel Bojan Križaj, ki je bil najboljši na slalomu v Wengnu v Švici. Tisto sezono je v seštevku slalomskega teka osvojil drugo mesto. Boljši od njega je bil samo Šved Ingemar Stenmark.

Februar

Preganjanje vere na Slovenskem je doseglo enega od vrhuncev januarja 1952, ko so na železniški postaji v Novem mestu zažgali ljubljanskega škofa Antona Vovka. Ta je do smrti čutil posledice zločina, ki ga je organiziralo vodstvo partije v sodelovanju z Upravo državne varnosti. Osem let po zažigu je škof Vovk od oblasti končno dobil dovoljenje, da lahko prvič po drugi svetovni vojni odpotuje v Rim. Tam se je 1. februarja 1960 srečal s papežem

Janezom XXIII. Ob tem se mu je opravičil, da zaradi bolezni ne more poklekni pred njim, sveti oče pa mu je odgovoril: »Jaz bi moral poklekni pred vami.«

Marec

Danes si življenja ne moremo predstavljati brez vsakodnevnih vremenskih napovedi, svežih temperaturnih podatkov in radarske slike padavin. Še v prvi polovici 19. stoletja pa so se naši predniki lahko zanašali le na vremenske pregovore in pogled v nebo. Temperaturo in padavine so začeli v Ljubljani sistematično meriti 23. marca 1850 na brzojavnem uradu na železniški postaji. Takrat so ob 6.30 zjutraj namerili minus 4,5 stopinje Celzija, ob 12. uri pa plus 1,1 stopinje. Od leta 1948 opravljajo meteorološka opazovanja in meritve v Ljubljani za Bežigradom, kjer je tudi sedež Agencije Republike Slovenije za okolje.

April

Novembra 1979 so razjarjeni iranski »študenti« napadli ameriško veleposlaništvo v Teheranu in zajeli skoraj sto talcev. Ker ameriški predsednik Jimmy Carter v naslednjih mesecih z gospodarskimi in diplomatskimi pritiski ni dosegel njihove izpustitve, je izdal ukaz za operacijo Orlov kremplji. Načrt je določal, da

